

ГЛОКАЛІЗАЦІЯ ЯК ГРАНЬ СУЧАСНОЇ АРХІТЕКТУРИ**Кубриш Н. Р.,**к. мист., доц. каф. Рисунка, живопису та архітектурної графіки,
kubrish72@gmail.com, ORCID: 0000-0002-9441-214X**Олешко Л. І.,**ст. вик. каф. Рисунка, живопису та архітектурної графіки,
l.oleshko.i@gmail.com, ORCID: 0000-0002-2988-5346**Олешко О. В.,**ас. каф. Дизайну та архітектурного середовища,
oleshkojotto@gmail.com*Архітектурно-художній інститут,
Одеська державна академія будівництва та архітектури*

Анотація. Статтю присвячено дослідженню глокалізації як явища в сучасній архітектурі. Розглянуто процеси глобалізації, що посирили соціально- економічну нерівність між групою суперурбанізованих територій і рештою світу. Визначено вплив процесу глобалізації на розвиток сучасної архітектури. З'ясовано, що протиріччя усередині моделі глобалізованого розвитку суспільства призвело до посилення регіоналізму. Наростаючі тенденції на збереження та посилення регіональних відмінностей призвели до виникнення нового напрямку — “архітектурна глокалізація”. Доведено, що побічним явищем впливу процесів глобалізації на розвиток сучасної архітектури є розмиття регіональних і національних особливостей, на зміну яким приходять універсальні транснаціональні стилі.

Ключові слова: глобалізація, локалізація, суперурбанізація, вестернізація, регіоналізм, архітектурна глокалізація, традиціоналізм.

Вступ. Відповідно до Доповіді ООН про перспективи світової урбанізації, в 1950 р. у світі налічувалося лише 6 міст із населенням понад 5 млн. осіб, у 2010 р. кількість таких міст зросла до 60, а в 2014 р. — до 71 [1]. За показниками продуктивності дані мегаполіси суттєво випереджають темпи розвитку національних економік своїх країн. Так, за даними Брукінгського інституту, останні дослідження показали, що у 300 найбільших містах проживає лише 20% населення планети, але при цьому виробляється близько 50% світового ВВП [2; 3]. Як наслідок, суперурбанізація стимулює розрив між точками доступу до ресурсів, де шанси на благополучне життя в мегаполісах значно вищі, ніж на навколишніх територіях, оскільки там потоки ресурсів та наявні соціально-економічні мережі не утворюють таких розвинених, потужних структур. Процеси глобалізації, що відбувалися протягом останніх десятиліть, посилили економічну та соціальну нерівність між групою суперурбанізованих територій та рештою світу, не призвели до очікуваного формування “світового суспільства” або “всесвітньої соціальності”, в результаті створивши лише окремі анклавні глобальності. У таких, пов'язаних матеріальними, символічними, транскордонними людськими потоками, мегаутвореннях, як Нью-Йорк, Лондон, Париж, Токіо, Гонконг, Шанхай панує не пов'язане кордонами, мобільне і мультикультуральне глобальне життя. Програмні установки глобалізації на структурну гомогенність та культурну уніфікацію так і залишились нереалізованими. Їх замінила віртуальна реальність, створювана брендингом, іміджмейкінгом, комунікаціями через традиційні та нові цифрові медіа, заміщаючи реальні

об'єкти та реальні дії образами та комунікаціями. Віртуалізація суспільства веде до соціального життя в режимі доповненої реальності, де культура, мистецтво знецінюються, набуваючи найчастіше допоміжного, екстериторіального характеру.

Побічним явищем впливу процесів глобалізації на розвиток сучасної архітектури є розмиття, найчастіше до зникнення, регіональних і національних особливостей, на зміну яким приходять універсальні транснаціональні стилі. Скорочення стильової різноманітності з одночасним зменшенням ступеня неоднорідності архітектури призводить до подальшої деградації культурних та історичних відмінностей між конкретними місцями планети. Значну роль у глобалізації архітектурних стилів відіграла колонізація, вплив якої можна спостерігати у багатьох країнах у вигляді британської, французької та португальської спадщини. В даний час, приблизно за останні два-три десятиліття, архітектура зазнала чергового етапу змін, зумовлених трьома основними факторами: переходом від класичного економічного лібералізму до сучасної форми неолібералізму; впливом збільшених вимог щодо збереження навколишнього середовища (включаючи клімат та його вплив на населення); розвитком нових технологій (тобто інформаційна революція). У свою чергу, зазначені процеси об'єктивно стимулювали повсюдне ігнорування цінностей місцевих культур і спадщин. Торкнувшись практично всіх країн, на зміну прийшов процес глобальної вестернізації, що стає очевидним при погляді на сучасну забудову, де будинки, офіси, тощо, позиціонуються з однаковою естетикою на всіх континентах. Стандартною та часто переважаючою практикою стало відтворювати форми та концепції будівель, запроектованих та збудованих провідними архітекторами в економічно розвинених країнах. Такий підхід в архітектурі має постійний характер і поширений скрізь, незважаючи на кліматичні, культурні, релігійні відмінності. Багато будівель більше не мають елементів, які традиційно мали символічне значення в архітектурі регіону — арки, бані, орнаменти і т.д. зазвичай розчиняються на тлі величезних застаклених площин; безликі об'єми новобудов практично позбавлені історичних чи культурних паралелей.

Наростання важко подоланих протиріч і значної кількості недоліків в умовах істотних змін у світовому економічному співтоваристві свідчить про те, що модель глобалізму, що склалася, досягла певних меж свого розвитку і вимагає пошуку нових економічних і соціально-політичних принципів. Однією з головних тенденцій стає посилення регіоналізму як системного тренду постглобалізації про взаємодоповнюваність локальних та глобальних напрямків. Під впливом різноспрямованих сил, активно розвиваються процеси, які, залежно від аналізованої проблеми, називаються “глокалізацією” (як поєднання двох слів – “глобалізація” та “локалізація”). Ввівши в обіг зазначений термін, Р. Робертсон визначає глокалізацію як розширений варіант глобалізації, що проявляється у можливості основних тенденцій у сфері виробництва та споживання універсальних товарів перейти у регіональні форми, тобто адаптуватись до специфіки локального ринку [4]. Таким чином, світова спільнота вступила в складний діалектичний процес, що відбувається під впливом різноспрямованих векторів, якими, з одного боку, виступають інтернаціоналізація та глобалізація, з іншого — глокалізація.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Феномену глобалізації присвячені наукові праці У. Бека, М. Кастелза, Дж. Сороса, Е. Гіденса. В дослідженнях Р. Робертсона [6], Дж. Фрідмана, М. Спиглера, М. Вотерса розкривається сутність глобалізації, проаналізовані її витoki, причини і джерела. В статтях С. Жукова [10], Л. Батченко, М. Богдадюк [7], І. Кудряшової, О. Гончарової [5] розглядаються сучасні тенденції глобалізації та регіоналізації як головних процесів розвитку світового суспільства, економіки, політики, культури. Проте, глокалізація як явище в сучасній архітектурі недостатньо осмислено в наукових працях зазначених авторів. Нерозкриті можливості архітектурної глокалізації, вимагають пильного вивчення і ретельного аналізу з урахуванням процесу зближення двох протилежних полюсів — глобального і локального.

Постановка завдання. Провести аналіз глокалізації, як явища в сучасній архітектурі, виявити основні відмінні риси нового тренду та їх практичне втілення у конкретних проектах.

Визначити взаємозв'язок “архітектурної глокалізації” з іншими архітектурними стилями і напрямками, оцінити ступінь їх взаємопроникнення і характер принципових відмінностей.

Основний матеріал і результати. У XXI столітті термін “глокальний” став девізом усіх глобальних процесів, так як вони неодмінно супроводжуються їхньою стрімко зростаючою регіоналізацією (локалізацією) [5]. Глокалізація — процес економічного, соціального, культурного розвитку, що характеризується співіснуванням різноспрямованих тенденцій, причому на тлі глобалізації замість очікуваного зникнення регіональних відмінностей відбувається їх збереження та посилення. Термін, що укорінився переважно у сфері маркетингу та реклами, найбільш ёмно визначає суть тенденцій, наростаючих у сучасній архітектурі, які дають високу оцінку архітектурних проектів, котрі прославляють і, що особливо важливо, зберігають місцеву спадщину. Глокалізація — явище нове, багатогранне, яке стосується проблеми не тільки архітектурної практики, а й середовища її існування. Можна виділити кілька основних положень нового архітектурного тренду:

- прагнення слідувати певним історичним традиціям, переосмислюючи та адаптуючи досвід попередніх поколінь у реаліях наступаючого постглобального світу;
- найкращим чином використовувати наявні місцеві ресурси, беручи і повертаючи матеріали, енергоресурси даного довкілля в циклічному порядку, збереження існуючої екосистеми в процесі будівництва та експлуатації;
- відновлення історичних навичок, що в архітектурі виражається у відродженні спадщини місцевих ремесел у галузі будівництва;
- відродження престижності висококваліфікованих ремісників, стимулювання процесів навчання та передачі професійних навичок майбутнім поколінням, застосування зникаючих, які сягають корінням в історичну культуру професій.

Глокалізація в архітектурі, як окремий напрямок, формується на наших очах, набуваючи чітких форм і наповнюючись все більш осмисленим змістом. Будь-яке мистецтво не виникає на порожньому місці, звертаючись до стилів минулого, які сприймаються через призму деякого історичного ідеалу, гідного наслідування. Прагнення слідувати у творчості історичним традиціям, використовувати досвід попередніх поколінь, як своєрідний трамплін, властиво багатьом поколінням архітекторів. Так народилася ідеологія постмодернізму, що утвердилася в останній третині XX століття, як реакція на архітектуру модернізму. “Після подолання наслідків війни та зі зростанням благополуччя уніфікований міжнародний стиль спровокував альтернативу в вигляді постмодернізму [6].” За своєю суттю постмодернізм не був зверненням до традицій, навіть на формально-естетичному рівні, — цитування окремих фрагментів та деталей із класичної архітектурної спадщини перетворилося на масову, іронічно-інтелектуальну гру історичними формами. На цьому фоні відбувалося народження окремих регіональних шкіл, таких як фінська, японська, бразильська, які розвивали ідеї органічної архітектури та національні традиції. Протирічні процеси глобалізації, які відбуваються зараз, спровокували подальший розвиток намітившихся тенденції, але тепер на чільне місце почали ставитися більш конкретні кліматичні умови, історичний досвід і звичай місцевого населення, що дозволило архітекторам повернутися до витоків традиційного будівництва, характерного для даного регіону. Творче переосмислення досвіду та традицій, помножене на новітні досягнення в галузі будівництва, дозволило ширше і вільніше поглянути на можливі шляхи вирішення завдань. Повернення до місцевих практик у галузі будівництва без обов'язкової прив'язки до певних архітектурних стилів стало одним із основних прийомів у роботі шанувальників глокалізації. Яскравим прикладом є побудований у 2021 році за проектом “ЛУО студії” дерев'яний міст на набережній Гулоу (Китай), який є одним із багатьох на курорті Гулоу Уотерфронт. Щоб відрізнити його від міських будівель та відродити традиційну сільську культуру, архітектори використовували натуральні дерев'яні матеріали. Будівництво критого коридору на мостах було старою традицією, що сягає періоду “Весни і Осені” і періоду “Воюючих царств”. Критий коридор підвищує загальну стійкість конструкції та захищає арочну дерев'яну структуру під ним від впливу сонця та дощу. Підструктурна система, що складається з дрібнорозмірних, розташованих на невеликій

відстані один від одного елементів, не тільки посилює відчуття структури в просторі коридору, а й розкриває тонку майстерність і деталі для відвідувачів на туристичних човнах та пропонує їм унікальний візуальний досвід. Виготовлені і оброблені на заводах дерев'яні та металеві компоненти були створені з використанням сучасних промислових технологій та методів. Під час монтажу та будівництва за допомогою великої техніки піднімалися лише три головні балки, всі наступні етапи будівництва здійснювалися вручну згідно з місцевими традиціями. Процес будівництва не тільки ефективно гармонізував з навколишнім середовищем, використовуючи переваги ефективних індустриальних методів, але також передав сільське тепло, “локалізацію” будівництва.

Раціональне використання місцевих ресурсів, традиційно вбудовуючи будівельну діяльність у природний кругообіг матеріалів та ремесел, — ще одна відмінна риса архітектурної глокалізації. Ретельне ставлення до природних ресурсів, поряд з повагою до результатів людської праці, було притаманне всім поколінням наших предків упродовж багатьох тисячоліть. У будівництві воно виражалося не тільки у застосуванні сполій, — елементів декору, що залишилися від стародавніх споруд і використовувалися при будівництві нових будівель, а й звичайних будматеріалів, — оброблений камінь або вціліла при розбиранні дерев'яна балка. При цьому зберігалися не тільки ліси, гори, оточуючі ландшафти, компенсувалася недостатня досвідченість робітників, але знання та навички попередників набували нового значення, отримували нове життя. Вибудовування збалансованої системи протидії у відносинах “архітектор — історія — середовище” на основі розуміння глибинних витоків та причинно-наслідкових зв'язків навколишнього світу породжує нове розуміння творчого процесу, як продовження безперервного пошуку шляхів гармонійної взаємодії людини та матеріально-історичного середовища її проживання. Так у місті Нінбо, китайська провінція Чжецзян, у 2008 році збудовано історичний музей. Фасад триповерхового музею складається, в основному, зі сміття, зібраного на околицях зруйнованих 30 традиційних китайських сіл. Архітектор Ван Шу хотів створити музей для людей, які жили тут, щоб зберегти для них спогади. Стіни історичного музею “вбрали” в себе широкий асортимент перероблених цеглин та плиток, деяким з яких понад тисячу років. Будівля споруджувалася з використанням традиційної техніки під назвою “wapan”, в якій кілька елементів різних розмірів скомпоновані для створення стабільної структури. Автор проекту також майстерно використав велику кількість бетону для контрасту з переробленими елементами, причому два різні матеріали, як правило, зустрічаються в одній і тій же стіні. Через десятиліття британськими архітекторами “Universal Design Studio” та “Giles Miller Studio” зроблено вдалу спробу навмисно “вбудувати” своє дітище у процес майбутнього рециклінгу матеріальних ресурсів. Ними у 2019р. запроєктовано двоповерховий павільйон у м. Канни, Франція, який після виконання своєї “місії” може бути демонтований та повторно використаний, а потім перероблений наприкінці свого терміну служби. Будівля створена повністю з рециклованих матеріалів, з металевим каркасом та тисячами маленьких алюмінієвих панелей-жалюзі, що становлять фасад і контролюють сонячне світло та тінь у павільйоні. В результаті з'явилася “будівля-мандрівник”, здатна в цілому або частинами переміщатися і адаптуватися до нових реалій не тільки в новому середовищі, але і в часі. В обох наведених прикладах мета архітектурної глокалізації (поважне ставлення до досвіду інших поколінь) досягається максимально точно, незважаючи на те, що погляд авторів спрямований у першому випадку переважно до минулого, у другому — в майбутнє.

Повернення до практики залучення місцевих ремесел в область будівництва означає набуття архітектурою самобутніх рис територіально-етнічної ідентичності, що стало відігравати надзвичайно важливу роль для архітекторів, які сповідують принципи глокалізації. Ремесло, як сукупність застосування ручних знарядь праці та особистої майстерності фахівця, — один із найдавніших видів виробничої діяльності. Існування дрібних ручних виробництв у всі часи дозволяло виробляти високоякісні вироби, характерні для певної спільності людей, що історично склалися на цій території. Зараз у всьому світі функціонує безліч різних виробництв, у яких поєднані сучасні технології та творчість

майстрів. Зайняті у будівництві ремісники спеціалізуються на окремих будівельних операціях: штукатурних, бетонних, столярних, теслярських, слюсарних роботах; цегляній кладці; малярських, декоративних та інших видах оздоблення. Застосування ручної праці дозволяє архітекторам використовувати його результати несподіваним чином, вибудовуючи своєрідний міст між різними поколіннями майстрів. Так копенгагенське архітектурне бюро “Lundgaard & Tranberg Architects” розмістило будівлю Kannikegården, — новий будинок парафіяльної церковної ради, на 1000-річних руїнах у м. Рібі, де також виявили залишки найстарішого християнського цвинтаря країни 800г. н.е. Величезний дах із глиняної черепиці покриває рештки монастиря XII ст., оголюючи відкритий перший поверх з інтегрованими всередині 1000-річними цегляними руїнами. Крім цього, в будівлі проводяться заходи для церковної ради та персоналу, а також вона служить місцем для проведення бесід, концертів і кінопоказів. Фрагменти старої кладки, вироблені за традиційними для міста та регіону технологіями сучасні черепиця та цегла, дерев'яні елементи пілонів та балок, сліди дерев'яної опалубки на бетонних стінах, — тут все зберігає тепло людських рук, символізуючи спадкоємність поколінь майстрів-будівельників.

Чим досконаліші вироби промислових підприємств, тим більший інтерес збуджують речі, створені вручну. Нині реміснича діяльність у країнах Європи регулюється спеціальними законами: у Франції — це “Кодекс ремісничого виробництва”, у Німеччині федеральний закон “Про ремісничу діяльність”. Ремісничі палати у країнах є інститутами захисту інтересів ремісників та органами їх самоврядування. Вони організують навчання та професійну перепідготовку майбутніх спеціалістів, видають дипломи. Діяльність ремісничих палат тісно споріднюється з іншими державними формами розвитку промислів та підготовки кадрів, що дозволяє ефективно підживлювати ремісничі виробництва талановитою молоддю. Так протягом десятиліть у Німеччині існує досить успішна система “дуального” професійного навчання. Стажери отримують практичні навички, працюючи в бізнесі, і, водночас, набувають теоретичних знань у професійному училищі. Ця система навчання зарекомендувала себе як ефективний засіб боротьби не лише з безробіттям серед молоді, а й із нестачею навичок, особливо у сфері традиційних художніх ремесел. “Світові тенденції суспільно-культурного розвитку, збереження традицій народного й образотворчого мистецтва суттєво впливають на формування системи професійно-художньої освіти, завдання якої — забезпечити умови для творчого вдосконалення майбутнього фахівця художніх промислів і ремесел, його ефективного соціалізації та адаптації до вимог робочого місця на виробництві, формування здатності до самореалізації в індивідуальній і колективній творчій діяльності, оволодіння професійними компетенціями, необхідними для мобільності та конкурентоспроможності на ринку праці, а також для соціального визнання в художньому середовищі як майстра народного мистецтва [7]”. По мірі збільшення попиту на унікальні архітектурні рішення, що базуються на місцевих традиціях і особливостях, зростає участь архітекторів, нехай і опосередковано, в процесах розвитку народних промислів і ремесел. Популяризація результатів ручної праці, відродження престижності професій майстрів-ремісників шляхом залучення до реалізації архітектурних проєктів стала однією з характерних рис глокалізації в сучасній архітектурі. Архітектурні фірми охоче співпрацюють з ремісничими виробництвами різних напрямів, що в свою чергу сприяє зростанню їх оснащеності сучасним обладнанням, залученню до досягнень новітніх технологій. Ремесла, що відображають національну специфіку тієї чи іншої країни, в тандемі з іншими галузями діяльності людини, включаючи реалізацію творчих задумів архітекторів, можуть стати одним з потужних факторів розвитку цілих територій. У цьому плані показовими є зусилля болівійського архітектора Фредді Мамані по взаємодії з місцевими народними промислами одного з наймолодших міст країни Ель-Альто. Тут він будує яскраві будинки, надихаючись місцевою культурою та ремеслами. Архітектор використовує лінії та елементи стародавніх будівель із міста Тіуанако, що процвітало 500 – 1000 років до н. е. і яке зараз належить до списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. При виборі фарб він звертається до іншої місцевої культурної риси - тканин, які носять жінки народу аймара. Мамані починає свою роботу з

попередніх замальовок, а потім щільно взаємодіє з художниками, щоб досягти потрібного результату. Люди, з якими він працює, вивчають традиційні місцеві ремесла з юних років, завдяки чому автентично та точно втілюють творчі ідеї архітектора. “Нова архітектура Анд”, як характеризують самобутній стиль критики, викликала міжнародний інтерес, завдяки чому туристична індустрія допомагає розвивати місто, яке раніше було сірим і нудним.

Глокалізація як явище в сучасній архітектурі тісно сусидить з іншими архітектурними течіями, що сприяє їх взаємозбагаченню, розширенню стильових рамок і можливостей. Так близький за духом “критичний регіоналізм” пропонує альтернативний підхід до архітектури, який визначається кліматом, топографією, тектонікою. Позиціонована течія, як форма опору безпричинному прикрашанні в постмодернізмі, виникла в результаті першої Венеціанської архітектурної бієнале в 1980 (куратор Паоло Портогезі) під назвою “Присутність минулого”. Впливова концепція на противагу інтернаціоналізації постмодернізму стала каталізатором опору глобалізованої версії архітектури. “Критичний регіоналізм” обов'язково передбачає більш пряме діалектичне ставлення до природи, ніж дозволяють абстрактні, формальні традиції сучасної авангардної архітектури [8]”. Критичний регіоналізм виступає за архітектуру, яка посилює якості існуючого ландшафту, на відміну від накладання форми на існуючу топографію. Одночасно метод включає взаємовідносини між контекстом і новими архітектурними об'єктами, передбачає посилення на локальні визначення простору, взаємопроникнення загального і приватного. Хоча критичний регіоналізм не дійшов визначення конкретної архітектури, його цінність у тому, що він висунув на перший план практику, де архітектура тісно прив'язана до контексту і месту. Серед архітекторів, що дотримуються цього напрямку: Алвар Аалто, який побудував муніципальний центр у Сюнятсало (Фінляндія, 1952); Йорн Утзон, — оперний театр у Сідней, церква Багсверд у Копенгагені (1976 р.); Гленн Меркутт з проектами кількох будинків в Австралії, у тому числі будинки Маріки Елдертон (1994). Для деяких сучасних архітекторів, таких як бельгійська компанія “BC Architects & Studies”, ця концепція, як і раніше, залишається актуальною на практиці, оскільки вона забезпечує базу для формування відносин між місцевим та глобальним, історичним, культурним тлом та сучасним трактуванням форми та простору.

Представники “органічної архітектури” розглядають цей напрямок, як підхід до проектування, заснований на розумінні потреб людини та впливі на неї архітектурного середовища, що значною мірою змикається з програмними установками глокалізації. “Цілковито неможливо розглядати будівлю як одну, її обстановку — як іншу, а обстановку та навколишнє середовище — як третє [9]”, писав Френк Ллойд Райт. За великим рахунком, “органічна архітектура” не стиль у звичному значенні цього слова, з набором певних форм і плавних ліній, а практичне прагнення зібрати всі елементи оточення, функцій будівлі і навіть контексту країни та міста і на цій основі провести синтез: створити архітектурний об'єкт, простір, який матиме властивості живого організму. При цьому повинен враховуватися ефект, який справляє архітектура, з одночасною спробою дослідження людини як істоти, що складається з різних рівнів, та розуміння потреб на кожному з них. “Органічна архітектура”, що сформувалася як концептуальний підхід в останній половині ХХ століття, набула величезної популярності завдяки використанню нових технологій і матеріалів. Сучасні органічні будівлі прагнуть до природності у всьому, — у формі, матеріалах, інтер'єрах та екстер'єрах. Слід зазначити, що цей напрямок у свою чергу тісно змикається з “зеленою архітектурою”, “екологічною архітектурою”, “біо-тек” або “біоніка” (якщо форма нагадує природну) та ін. “Резиденція Кауфмана”, “Музей Гуггенхайма в Нью-Йорку” Френка Ллойда Райта; “Дім-слимак” Ренцо Піано; “Будівля Катарського національного конференц-центру (QNCC) японського архітектора Арата Ісозакі; лондонський “Дім-огірок” Нормана Фостера повною мірою демонструють дбайливе ставлення до ресурсів природи, формують єдиний простір життя та діяльності людини у згоді з природою.

Принципи “сталого розвитку” також знаходять місце в архітектурі глокалізації. Вона подібним чином прагне мінімізувати негативний вплив на навколишнє середовище за рахунок ефективного та продуманого використання матеріалів, енергії, простору та

екосистеми в цілому. Але на відміну від “стійкої архітектури”, що все більше відхиляється в бік високих технологій, архітектурна глокалізація віддає перевагу більш приземленим речам, таким як неповторний, чутливий до навколишнього середовища, характер архітектури і відображає культурну спадщину тих людей, для кого вона призначена. У цьому плані зразковим прикладом може бути малоповерховий житловий квартал Rasu Namai у Вільнюсі (Литва). Запроектовані “Paleko Arch Studija” та архітектурною студією “PLAZMA” житлові будинки були збудовані на високому лісистому схилі з використанням залишкових стін боєприпасів складів 1920-х років. Щоб не руйнувати ці стіни, а також використати перепади висоти на місцевості, було запроектовано дворівневу вулицю. Одна частина будинків піднята на палях, інша вписана в низину по березі струмка, що разом утворює незвичайний ландшафт з прив'язкою до історичного об'єкту. У проекті використовувалися місцеві традиційні будівельні матеріали, такі як глиняна цегляна кладка та дерев'яні конструкції даху. Фасади облицьовані модриною, заготовленою в прилеглих районах, і зараз же патинованою, щоб зробити її максимально невибагливою у догляді. Компактні розміри будівлі знижують витрати тепла, а також забезпечують легкий доступ до кожного елемента у разі необхідності ремонту. Застосування сучасних енергозберігаючих та природоохоронних проектних рішень та технологій органічно поєднується з традиційною “зовнішністю” прибалтійського котеджу, місцевою природою, історичними об'єктами, природними текстурами та матеріалами. Архітектурний стиль — поняття умовне у назвах, регіональному, часовому і описовому значенні. Одне й теж явище може бути розглянуто як стилістичний напрям, і як самостійний стиль, але у практичній площині це так важливо: в історії мистецтв архітектурні стилі зароджувалися і розвивалися як послідовно, так і майже паралельно, взаємодіючи між собою. Сучасна архітектура динамічно розвивається у всій багатогранності, охоплюючи все більше областей людської життєдіяльності і лише час, від якого безпосередньо залежить її розвиток, відповідь, чи можна вважати “архітектурну глокалізацію” самостійною, ретельно обробленою гранню сучасної архітектури.

Висновки: Безперечно, глокалізація сучасної архітектури носить, як і саме явище загалом, прогресивну спрямованість. Глокалізація світового господарства як позитивний і дійовий гібрид двох сучасних тенденцій — глобалізації та локалізації (регіоналізації) є сучасним позитивним явищем розвитку міжнародних відносин загалом і міжнародної економіки зокрема [10]. “Мислити глобально, але діяти локально”, — це поширений, що виражає суть даного процесу вислів повною мірою відноситься до тих архітекторів, хто сповідує основні принципи нового напрямку, розглядаючи свою професійну діяльність у контексті ув'язування можливостей новітніх технологій з територіальними особливостями. Особливо важливе їхнє прагнення до вивчення та творчого переосмислення історичних і культурних традицій з метою збереження самотутніх рис територіально-етнічної ідентичності людей, які тут проживають. Разом з тим, глокалізація в архітектурі явище досить молоде, що не сформувалося достатньою мірою, як самодостатня архітектурна течія. Її нерозкриті можливості, як і потенційно приховані протиріччя, вимагають пильного вивчення і ретельного аналізу з урахуванням діалектичних процесів, що відбуваються на тлі зближення двох протилежних полюсів — глобального і локального.

Література

- [1] 2014 revision of the World Urbanization Prospects. New York: UN DESA, July 10, 2014 [Електронний ресурс]. URL: <https://www.un.org/en/development/desa/publications/2014-revision-world-urbanization-prospects.html> (дата звернення: 14.05.2022).
- [2] E. Istrate, C. Nadeau, “Global metro monitor 2012: Slowdown, Recovery, and Interdependence”. Washington: Metropolitan Policy Program at Brookings, November 30, 2012 [Електронний ресурс]. URL : <https://www.brookings.edu/articles/global-metromonitor-2012-slowdown-recovery-and-interdependence/> (дата звернення: 14.05.2022).
- [3] M. Bouchet, S. Liu, J. Parilla, N. Kabbani, “Global metro monitor 2018”. Washington: Metropolitan Policy Program at Brookings, 2018. 46 p. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.brookings.edu/articles/global-metro-monitor-2018/> (дата звернення 16.06.2022).
- [4] R. Robertson. Globalization: Social Theory and Global Culture. L.: Sage. 1992. P. 164. [Електронний ресурс]. URL: <https://sk.sagepub.com/books/globalization> (дата звернення: 16.06.2022).
- [5] О. В. Гончарова, “Понятійно-категорійна сутність та основні засади глокалізації” [Електронний ресурс]. URL: http://base.dnsgb.com.ua/files/journal/Formuvannya-rynkovoi-ekonomiky/FRE-2009-22/2009_22-goncharova.pdf. (дата звернення: 19.05.2022).
- [6] A. M. Stern Robert, “Modern classicism”. New York: Rizzoli, 1988. 460 c.
- [7] М. В. Богдадюк, “Удосконалення досвіду професійної підготовки фахівців художнього профілю у ПТНЗ західної України другої половини ХХ – початку ХХІ ст. в сучасній професійно-технічній освіті”. Збірник наукових праць, вип. 1, Львів–Кельце, 2017.
- [8] К. Фремpton, Современная архитектура. Критический взгляд на историю развития. Москва: Стройиздат, 1990.
- [9] 1910 Frank Lloyd Wright: Organic architecture (excerpt) [Електронний ресурс]. URL: <https://docplayer.net/63599439-1910-frank-lloyd-wright-organic-architecture-excerpt.html> (дата звернення: 18.06.2022).
- [10] С. А. Жуков, “Локалізація як сучасний і перспективний процес розвитку світового господарства та міжнародних економічних відносин”. Науковий вісник Ужгородського університету, вип. 3, с. 199-201, 2014 [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuес_2014_3_46 (дата звернення: 20.05.2022).

References

- [1] 2014 revision of the World Urbanization Prospects. New York: UN DESA, July 10, 2014 [Elektronnyy resurs]. URL: <https://www.un.org/en/development/desa/publications/2014-revision-world-urbanization-prospects.html> (data zvernennia: May 14.05.2022).
- [2] E. Istrate, C. Nadeau, “Global metro monitor 2012: Slowdown, Recovery, and Interdependence”. Washington: Metropolitan Policy Program at Brookings, November 30, 2012. [Elektronnyy resurs]. URL: <https://www.brookings.edu/articles/global-metromonitor-2012-slowdown-recovery-and-interdependence/> (data zvernennia: 14.05.2022).
- [3] M. Bouchet, S. Liu, J. Parilla, N. Kabbani, “Global metro monitor 2018”. Washington: Metropolitan Policy Program at Brookings, 2018. 46 p. [Elektronnyy resurs]. URL: <https://www.brookings.edu/articles/global-metro-monitor-2018/> (data zvernennia: 10.06.2022)
- [4] R. Robertson. Globalization: Social Theory and Global Culture. L.: Sage. 1992. P. 164.. [Elektronnyy resurs]. URL: <https://sk.sagepub.com/books/globalization> (data zvernennia: 17.05.2022).
- [5] O. V. Honcharova, “Poniatiino-katehoriina sutnist ta osnovni zasady hlokalizatsii”. [Elektronnyy resurs]. URL: http://base.dnsgb.com.ua/files/journal/Formuvannya-rynkovoi-ekonomiky/FRE-2009-22/2009_22-goncharova.pdf. (data zvernennia: 19.05.2022).
- [6] A. M. Stern Robert, “Modern classicism”. New York: Rizzoli, 1988. 460 c.

[7] M. V. Bohdadiuk, “Udoskonalennia dosvidu profesiinoi pidhotovky fakhivtsiv khudozhnogo profilu u PTNZ zakhidnoi Ukrainy druhoi polovyny KhKh – pochatku KhKhI st. v suchasni profesiino-tekhnichnii osviti”. Zbirnyk naukovykh prats, vyp. 1, Lviv–Kiel'tse, 2017.

[8] K. Frempton, *Sovremennaia arkhytektura: Krytycheskyi vzghliad na ystoriyu razvytyia*. Moskva: Stroiizdat, 1990.

[9]. 1910 Frank Lloyd Wright: Organic architecture (excerpt) [Elektronnyy resurs]. URL: <https://docplayer.net/63599439-1910-frank-lloyd-wright-organic-architecture-excerpt.html> (data zvernennia: 18.05.2022).

[10] S. A. Zhukov, “Lokalizatsiia yak suchasnyi i perspektyvnyi protses rozvytku svitovoho hospodarstva ta mizhnarodnykh yekonomichnykh vidnosyn”. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu*, vyp. 3, s. 199-201, 2014 [Elektronnyy resurs]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuec_2014_3_46 (data zvernennia: 20.05.2022).

GLOCALIZATION AS A FACET OF MODERN ARCHITECTURE

Kubrysh N. R.

PhD in Art criticism, Associate Professor,
Department of Drawing, Painting and Architectural Graphics,
kubrish72@gmail.com, ORCID: 0000-0002-9441-214X

Oleshko L. I.

Senior Teacher, Department of Drawing, Painting and Architectural Graphics,
l.oleshko.i@gmail.com, ORCID: 0000-0002-2988-5346

Oleshko O. V.

Assistant, Department of Architectural Environment Design,
oleshkojotto@gmail.com

*Institute of Architecture and Art,
Odessa State Academy of Civil Engineering and Architecture*

Abstract. The article considers the processes of globalization that have aggravated the economic and social inequality between a group of super-urbanized territories and the rest of the world and the impact of this on the development of modern architecture. The emergence of insurmountable contradictions within the model of the globalized development of society has led to the strengthening of regionalism as a systemic trend about the need for complementarity of local and global directions and, as a result, the emergence of the concept of glocalization. A side effect of globalization processes on the development of modern architecture is the blurring of regional and national characteristics, which are replaced by universal transnational styles. The growing trend towards the preservation and strengthening of regional differences has led to the emergence of a new direction – “architectural glocalization”. Its main principles were: the desire to follow certain historical traditions; use local resources, taking and returning materials, energy resources in a cyclical manner; active use of local crafts and participation in their revival. “Think globally, but act locally” is a common slogan of glocalization, which is joined by architects who adhere to the main principles of the new direction. Concrete examples convincingly indicate that the glocalization of architecture has a dynamically growing, progressive direction. Without losing its originality, it actively uses certain features of other architectural styles, thus organically participating in the formation of the image of modern architecture. The undiscovered possibilities of architectural glocalization, its potentially hidden contradictions, as a rather young phenomenon, require close study and careful analysis, taking into account the process of convergence of two opposite poles, global and local, taking place in the world.

Keywords: globalization, superurbanization, westernization, regionalism, architectural glocalization, historical traditions.